

РАСПАДАЊЕ

1. Кућа која се распада

треба се чим прије еутаназирати,
искључити јој воду, струју, плин,

пломбирати јој телевизор, телефон, рутер,
и све апарате јој извадити из утичнице,

цјевчицу инфузије извући једним потезом
и прозорске капке затворити за посљедњи пут,

а затим дати знак багеру
и збогом, кућо, што дом бијаше, доме, што ни кућа више ниси.

Треба је закопати у рупу властитих темеља
и ићи јој на задушницу с подушјем и свијећом,

а кажу да ће вријеме полако утишати бол.
Но, што ако је сама одлучила побјећи пред судбом?

Јављају ти да су је видјели на путу, но траг јој се губи,
као дементној старици залуталој тко зна гдје,

пријавит ћеш њезин нестанак, ставити оглас на сломљену ограду,
а никад је нитко ни живу ни мртву пронаћи неће.

2. Земљу која се распада

треба наврат-нанос напустити,
зграбити језик, путовницу и двије-три фотографије,

нагурати у дјечји руксак
рађање, дјетињство, младост и живот

и савинутим затиљком кренути путем егзила.
Ноге ти саме иду, колективно их сјећање води,

бијег је насљеђе, нужни дио оставине
домовине, физичка кондиција предака.

Треба пријећи границу нагуран у пртљажник
у тренутку када се застава спушта на пола копља,

а затим бос, гладан, уз ударац нечије ноге у задњицу,
мјесецима се удаљавати корак по корак

од човјека у другом ка човјеку у себи.
Када *homo politicus* убија, сам је себи и крвник и жртва.

Напустит ћеш земљу која се распада
а да ти ни око не трепне док ти душа трепће и завија

као ротацијско свјетло и сирена полицијске патроле
и надаш се да ће те ухватити и вратити, а она нестаје у даљини.

3. Свијет који се распада

треба замотати у болничку плахту,
и на носилкама пренијети на одјел за палијативну скрб,

која предвиђа преживљавање највише до шест мјесеци,
достојанствено и спокојно умирање уз контролирани бол.

Прозор је отворен, соба само за једног,
пјев грлица у врту, јоргован на столу.

Као у ресторанској кухињи, тако над вратима собе пише
„Осмијех“ и сви који му долазе у посјет

насмјани су до ушију, а никоме није до смијеха
и више воле оно рударско „Сретно!“ пред јамом смрти.

Мирис амонијака и јода, кора од мандарина и банана,
на радију вечерње вијести о новим ратовима и финансијским кризама

које га се више не тичу. А то га боли. У крајичку свијести
он зна: нити га је љепота спасила, а и пјесници су га узалуд

хтјели промијенити. И одједном између костију и коже осјећа
љубавни порив: бар још једном водити љубав са слободом

која му маше с врата: „Сад спавај, навратит ћу кад стигнем.“
Свијет који пропада треба оставити

у хоспицију у којем анђели смрти немају намјеру
нити му убрзати, нити одгодити, смрт.

МЕЗИМАЦ

Поји га млијеком у праху, а он жели прапрамајчино,
храни га кашицама од воћа, а он жели од крви и земље,
купа га у кадици природним беби-сапуном,
а он жели у води од вјерског поглавара посвећеној,
брише га памучним ручником,
а он жели заставом из архивског ковчега,
замата га у декицу са сличицом медвједића,
а он жели у груби вунени биљац народних мотива,
полијеже га у креветац с балдахином од звијезда,
а он жели у колијевку с кукастим крижем,
успављује га бајкама Грима и Андерсена,
а он жели локалним легендама о побједама без пораза,
буди га дјечјом пјесмицом,
а он жели химном повученом из упорабе,
облачи га у шарену робицу,
а он жели црну униформу,
обува га у меке ципелице,
а он жели цокуле с бодљама,
пружа му лоптицу дугиних шара
а он жели бејзбол палицу с украсом мртвачких глава,
на клупи у врту учи га игри „човјече, не љути се“,
а он жели плести бодљикаве жице за границе,
оставља га у пијеску играти се с дјецом,
а он их штима кад су друге боје коже,
док шећу држи га за лијеву руку,
а он преда се пружа десницу и маршира,
даје му капи против поленова праха
а он захтјева антиалерген против другости,
учи га новим језицима да би вриједио више,
а он је пљује својим, који правилно и не зна,
учи га добром, а он зло љуби,
води га на сат повијести, а он ју понавља.
Поклања му псића – вау, вау,
купује му мацу – мац, мац,
а он јој шаком избија око,
пљује је у лице и вршти;
Ја сам Нац! Нац, нац!

ПРОШЛО НЕОДРЕЂЕНО ВРИЈЕМЕ

Живот је све оно што се догађа
између сутра и јучер.
Бака с великим лонцима воде у рукама
лактом отвара,
а кољеном врата затвара
да се не би охладили соба, крух и наде.
Дјед на кревету склупчан попут дјетета
након дана дугог као година по неродним пољима
усред жеге која му замрзава крв.
Ујак на црном бициклу
и повијесним „измима“ у малом коферу
на којима си цртала заводљиве дјевојке
да би чим прије завршио факултет.
Једна тета с три смјене у творници „Будућност“
бруси сате норме
с подочњацима попут шалица
које ти је купила да се играш сама,
друга жури с врећицама преко старих чизама
скопском зимом према творници „Газела“
док поквареним патентом мјери стечај властитог тијела,
а покиданим ременом, стечај душе.
Мама на писаћем строју архивира
аутомобилске гуме и твоје пјесмице,
а на надвожњаку на улазу у град
нетко је дописао *не* на рекламу
на којој вам њезина „Ауто гума“ жели добродошлицу.
Тата у творничком аутобусу лица залијеplеног на прозор као дијете у сиротишту
проклиње тај пусти живот,
јер и оаза чини пустињу, опет само пустињом.
Сестра са жутицом у бјелоочницама
рига лијек од трава који ти је сусједа
тутнула у руке на повратку из школе
у коју су се слили људи од ријеке поплавлени
с 980 кубичних метара у секунди.
Ти на балкону полијеваш цвијеће,
бришеш листове фикуса и лимуна
шапћући им одлучно „једном ћу одавде отићи“.
Сада је њихов живот нулти размак
од данас до данас. Ниси му више свједок,
а ни он теби.

Кад дознаш да је нетко умро
тек питаш што му се догодило.
У твојој назочности ништа више се не догађа
другима,
у твојој одсутности, све.
И најобичније садашње вријеме
за тебе је само – прошло неодређено.

ПЛУС-МИНУС

Прије сам мртве
на прсте могла избројати,
сада су неизбројиви.

Прије сам живе
могла пред сан бројати,
сада их понављам.

Помислим ли
да би нетко умријети могао
одмах с њиме постајем боља.

Колико је лако
добар бити
с потенцијално мртвима!

Но, чим се смрт одгоди,
и живот се одгоди.

А тада
тијело вријеме губи,
а душа га придобива.

Тијело простор напушта,
душа га насељава,
а дух расељава.

Међу живима и мртвима
разлика је, плус-минус,
тек неки ступањ у температури.

ИЗА МРТВИХ

Иза мртвих остају
грижња савјести,

погрешке, замјерке,
неријешени спорови,

неиспуњена обећања,
неодговорена питања,

подјеле, сумње,
бол и чежња,

супротстављени ставови,
идеолошке побуне,

мрвица презира и понека лаж,
мало љубави и чиста туга,

буђење у сну или кошмару,
крик у ноћи, лош дан,

покајање што се нисмо
чешће виђали,

свијест да смо требали
више разговарати,

до краја непосвећена пажња,
вријеме које се никад с неким подијелило није,

дан задњег сусрета,
час посљедњег позива,

број у телефонском именику,
и никад невраћена књига,

блискост претворена у отуђење,
сан и јава, незаборав.

Иза мртвих остаје
живот који мине,

који ће у нашем настављати
смрт задуживати.

*(Са македонској превела **Борјана Прошев-Оливер**)*